

Udskriftsdato: 15. december 2025

CIR1H nr 9121 af 01/01/2022 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Immaterielle rettigheder

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 8860

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Immaterielle rettigheder

1. Overblik og tjekliste

Væsentlige sagsbehandlingsskridt i forbindelse med efterforskning og sagsbehandling fremgår af Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR)

Yderligere skal du i forbindelse med efterforskningen være opmærksom på følgende:

- Alle sager behandles af NSK. Se pkt. 2.1.
- Har anklagemyndigheden påtalekompetence? Se pkt. 2.2.
- Beslaglæggelse. Se pkt. 2.4.

I forbindelse med afgørelser om tiltalespørgsmålet skal du være opmærksom på følgende:

- Valg af ansvarssubjekt, se pkt. 3.2.
- Rettighedsfrakendelse, se pkt. 3.4.
- Konfiskation, se pkt. 3.5.
- Forurettedes erstatningskrav, se pkt. 3.6.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Indgivelse af anmeldelse

Alle sager om krænkelse af immaterielle rettigheder behandles af National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK), uanset hvor overtrædelsen er begået.

Hvis en politikreds modtager en anmeldelse om en krænkelse, videresendes anmeldelsen straks til NSK. Det samme gælder, hvis politikredsen i øvrigt - eksempelvis i forbindelse med et lokalt kræmmermarked - indleder uopsættelig efterforskning, herunder foretager foreløbig beslaglæggelse, i en sag vedrørende håndhævelse af immaterielle rettigheder.

Ovennævnte gælder for sager om overtrædelse af ophavsrets,- design,- patent,- varemærke- og brugsmodelloven, radio- og fjernsynsvirksomhedsloven, visse overtrædelser af fødevarelovgivningen (bekendtgørelse nr. 1073 af 13. september 2017 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer) samt for sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 299 b.

I sager, hvor der – ud over en krænkelse af de immaterialretlige love – tillige foreligger en overtrædelse af andre love, f.eks. straffeloven, drøftes sagen mellem NSK og den almindelige politikreds med henblik på at afklare sagens videre forløb. Er der uenighed herom, forelægges sagen for Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet (SSK).

Ordningen er fastsat med henblik på at styrke politiets og anklagemyndighedens behandling af sager om krænkelse af immaterielle rettigheder.

Til støtte for politiets og anklagemyndighedens behandling af sagerne, er der udarbejdet en vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR). Her kan du i afsnit II læse mere om lovgrundlaget.

2.2. Påtale i sager om krænkelse af immaterielle rettigheder

Ved anmeldelser om mulige strafbare krænkelse af ophavsrets-, design-, patent-, varemærke- og brugsmodelloven skal det vurderes, om det er den forurettede eller det offentlige (anklagemyndigheden), der har påtalekompetencen.

Krænkelser af immaterielle rettigheder er undergivet offentlig påtale, hvis almene hensyn kræver det. Dette følger af retsplejelovens § 727, stk. 2. Dette gælder både groft uagtsomme krænkelse og forsætlige krænkelse.

Forholdet påtales endvidere af det offentlige,

1. hvis krænkelsen er forsætlig,
2. hvis der foreligger skærpende omstændigheder, og
3. hvis den forurettede begærer det.

Disse påtaleregler fremgår af ophavsretslovens § 82, varemærkelovens § 42, stk. 4, designlovens § 36, stk. 4, patentlovens § 57, stk. 4, og brugsmodellovens § 54, stk. 4, der alle er opbygget på samme måde.

I andre tilfælde påtales overtrædelser af de nævnte love af den forurettede.

I sager om overtrædelse af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed samt immaterialretlige krænkelse af særlig grov karakter efter straffelovens § 299 b påtales forholdet af det offentlige.

I vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR) kan du i afsnit IV læse mere om, hvornår der foreligger skærpende omstændigheder og krænkelse af særlig grov karakter. Her kan du også læse, hvornår der kan foreligge almene hensyn.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt rettighedshaver ved civilretlige forlig kan fortabe retten til senere at begære offentlig påtale, henvises til TfK 2010.118V. I den konkrete sag havde de forurettede rettighedshavere inden politianmeldelsen indgået frivillige forlig med den senere tiltalte. Forsvareren gjorde under straffesagen gældende, at rettighedshaverne herved havde fortabt retten til at begære offentlig påtale. Landsretten tilkendegav i den forbindelse, at de indgåede forlig ikke afskar rettighedsindehaverne fra efterfølgende at indgive politianmeldelse, idet krænkelse viste sig at være grovere, end da de frivillige forlig blev underskrevet af parterne.

2.3. Efterforskning

Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit III indeholder nærmere vejledning for efterforskningen i sager om krænkelse af immaterielle rettigheder. Her kan du læse om de efterforskningsskridt, der bør foretages i en sag om mulig krænkelse af immaterielle rettigheder.

Det bemærkes, at strafferammen for særlig grove krænkelse af immaterielle rettigheder i straffelovens § 299 b er fængsel indtil 6 år, hvilket giver mulighed for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden mv., jf. retsplejelovens kapitel 71, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

2.4. Beslaglæggelse

Det skal overvejes, om der er grundlag for at foretage beslaglæggelse med henblik på konfiskation af økonomisk udbytte, krænkende produkter og de redskaber, der har været anvendt ved lovovertrædelsen. Se nærmere herom i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit XI.

3. Forberedelse

3.1. Tiltalerejsning

3.1.1. Hvornår rejses der tiltale for overtrædelse af de immaterialretlige love?

Du kan læse om, hvornår der skal rejses tiltale for krænkelse af en immateriel rettighed i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit I. Lovgrundlaget er nærmere omtalt i afsnit II.

3.1.2. Hvornår rejses der tiltale efter straffelovens § 299 b?

Særligt grove krænkelse af immaterialrettigheder i medfør af ophavsrets-, varemærke-, design-, patent- og brugsmodelloven samt lov om radio og fjernsynsvirksomhed straffes efter straffelovens § 299 b.

Straffelovens § 299 b er en overbygning på straffebestemmelserne i de nævnte immaterialretlige love og indebærer således ikke en udvidelse af de strafbare forhold efter disse bestemmelser. Ifølge bestemmelsens ordlyd vil en krænkelse af en særlig grov karakter navnlig kunne foreligge, hvis handlingen er foretaget med henblik på at skaffe gerningsmanden eller andre uberettiget vinding, men bestemmelsens anvendelsesområde er ifølge bemærkningerne til lov nr. 352 af 19. maj 2004 (L 55 af 5. november 2003, de specielle bemærkninger til bestemmelsen) ikke begrænset hertil.

Det anføres således i forarbejderne, at der kan forekomme krænkelse af særdeles grov beskaffenhed, hvor skadevirkningerne for rettighedshaverne (og dermed beskyttelsesbehovet) er ganske betydelige, selv om motivet for udbredelsen ikke er økonomisk, og hvor handlingen kan sidestilles med groft hærværk, jf. straffelovens § 291, stk. 2.

Det anføres endvidere i forarbejderne, at bestemmelsen – foruden tilfælde, hvor krænkelsen foretages med forsæt til berigelse – navnlig vil være anvendelig i situationer, hvor der med krænkelsen påføres rettighedshaveren et meget betydeligt tab, eller hvor krænkelsen indebærer en risiko for et sådant tab. Bestemmelsen kan eksempelvis tænkes anvendt i tilfælde, hvor der er tale om meget omfattende og systematiske krænkelse, hvilket typisk vil være tilfældet, hvor der er en mere professionelt organiseret fremstillings- og/eller salgsproces. Bestemmelsen vil også kunne anvendes, hvis krænkelsen f.eks. vedrører et enkelt meget dyrt edb-program eller edb-system, der er udviklet til en eller flere virksomheder.

Som eksempel fra retspraksis på grænsen mellem en grov og særlig grov krænkelse efter § 299 b, kan nævnes U 2008.1801Ø, hvor en 53-årig T1 og 46-årig T2 blev fundet skyldige i overtrædelse af

ophavsretslovens § 76, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 2, og forsøg herpå, idet de gennem et tidsrum på ca. 1 år og 9 måneder foretog piratkopiering af 410 musik-cd'er, hvoraf de solgte ca. 200 stk. og opnåede en vinding på ca. 4.000 kr., ligesom de havde udarbejdet en tilbudsliste indeholdende 725 titler til bestilling af piratkopier. Landsretten udtalte, at uanset omfanget og grovheden fandtes forholdet ikke at have et sådant omfang eller indebære en sådan grovhed, at det kunne henføres under straffelovens § 299 b. Om retspraksis henvises i øvrigt til notat om cardsharing, der er udarbejdet af daværende Statsadvokat for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK). Notatet fås ved henvendelse til NSK.

Bestemmelsen i § 299 b forudsættes efter forarbejderne i øvrigt ikke udelukkende anvendt i tilfælde, hvor strafferammen i ophavsrets-, varemærke-, design-, patent- og brugsmodelloven samt lov om radio- og fjernsynsvirksomhed ikke findes tilstrækkelig. Bestemmelsen forudsættes således anvendt i tilfælde, hvor forholdet skønnes at være så groft, at samfundets reaktion bør komme til udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for særlovene, også selv om den konkrete forskyldte straf fastsættes til væsentligt mindre end 1 år og 6 måneders fængsel.

3.2. Hvem skal der rejses tiltale mod?

Der kan rejses tiltale mod fysiske personer og/eller en juridisk person.

Du kan læse mere om, hvornår der rejses tiltale mod den juridiske person og fysiske personer tilknyttet enheden i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit V.

3.3. Tiltalens udformning

Af Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit VI fremgår nogle eksempler på formulering af tiltalen i sager om krænkelse af forskellige immaterielle rettigheder.

3.4. Rettighedsfrakendelse

Der skal nedlægges påstand om rettighedsfrakendelse i medfør af straffelovens § 79, stk. 2, 1. pkt., såfremt det udviste strafbare forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug.

Du kan læse mere om rettighedsfrakendelse i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit X.

3.5. Konfiskation

Det skal overvejes, om der under straffesagen skal nedlægges påstand om konfiskation af økonomisk udbytte, af krænkende produkter eller af redskaber, der er anvendt ved lovovertrædelsen.

Du kan læse mere om konfiskation i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit XI.

3.6. Forurettedes erstatningskrav

Forurettede har adgang til at rejse sit erstatningskrav under straffesagen, jf. retsplejelovens § 991. Såfremt der ikke i anmeldelsen fra forurettedes side er beregnet et erstatningskrav, bør anklageren kontakte den forurettede eller dennes repræsentant med henblik på at sikre, at kravet medtages i tiltalen, såfremt

det ønskes. Du kan læse mere om adhæsiionsprocessen i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit VIII.

4. Jura

Du kan læse om lovgrundlaget vedrørende varemærker, ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit II.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Sanktionspåstanden

Du kan læse om strafudmålingen i Vejledning om strafferetlig håndhævelse af immaterielle rettigheder (IPR), afsnit IX for så vidt angår varemærker, ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder og lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. Der henvises endvidere til notat om cardsharing udarbejdet af det tidligere SØIK for så vidt angår overtrædelser af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. Notatet bliver vedligeholdet løbende og kan rekvireres ved henvendelse til NSK.

Der findes en række trykte domme vedrørende overtrædelse af ophavsretsloven og varemærkeloven. Du kan få et overblik over nyere domme trykt i notatet om cardsharing.

På Ministeriernes Netværk mod IPR-krænkelers hjemmeside kan du endvidere finde alle domme i straffesager om krænkelser af immaterielle rettigheder.

Der er desuden en oversigt over retspraksis i U 2010B. 231, Strafudmåling i sager om piratkopiering, og U 2013B. 99, Strafferetlig forfølgning af varemærkekrænkelser, der indeholder både trykte og utrykte domme.

5.1.1. Sanktionspåstanden for overtrædelse af immaterialretslovene

Krænkelse af immaterielrettigheder straffes efter ophavsretslovens §§ 76-77, varemærkelovens § 42, designlovens § 36, patentlovens § 57, brugsmodellovens § 54 og lov om radio- og fjernsynsvirksomhed § 94.

Groft uagtsomme og forsætlige krænkelser straffes efter stk. 1 i de nævnte love med bøde.

Foreligger der en forsætlig krænkelse under skærpende omstændigheder straffes overtrædelserne efter stk. 2 i de nævnte love. Straffen kan i disse tilfælde stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens § 299 b.

Skærpende omstændigheder anses efter ophavsretslovens § 76, stk. 2, 2. pkt., navnlig at foreligge, hvis overtrædelserne sker erhvervsmæssigt, hvis der fremstilles eller blandt almenheden spredes et betydeligt antal eksemplarer, eller hvis værker og frembringelser gengives på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

Skærpende omstændigheder efter de øvrige immaterialretslove anses navnlig at foreligge, hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbart retsstridig vinding, jf. varemærkelovens § 42, stk. 2, 2. pkt., designlovens § 36, stk. 1, 2. pkt., patentlovens § 57, stk. 2, 2. pkt., og brugsmodellovens § 54, stk. 2, 2. pkt.

Skærpende omstændigheder efter lov om radio- og fjernsynsvirksomhed anses navnlig at foreligge i tilfælde, hvor udbredelse mv. sker i erhvervsmæssigt øjemed, i en videre kreds eller under omstændigheder, hvor der er særlig risiko for omfattende overtrædelser, jf. lovens § 94, stk. 2, 2. pkt.

Det er udgangspunktet, at fysiske personer skal idømmes en fængselsstraf for sådanne grove overtrædelser af immaterialretslovene. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lov nr. 1404 af 27. december 2008 om ændring af varemærkeloven, straffeloven, lov om radio- og fjernsynsvirksomhed samt forskellige andre love (L 6 af 8. oktober 2008).

Juridiske personer straffes for grove overtrædelser med bøde. Bøden skal fastsættes til et niveau, der ligger over det, der blev anvendt før skærpelse af strafferammerne ved lov nr. 1404 af 27. december 2008, dvs. før den 1. januar 2009, hvor loven trådte i kraft. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.3.4.

Det fremgår af bemærkningerne til de pågældende lovforslag, at man med lovene har ønsket at harmonisere straffebestemmelserne i varemærke-, design-, patent- og brugsmodelloven med de tilsvarende bestemmelser i ophavsretsloven, samt at baggrunden herfor er et ønske om at skabe et ensartet grundlag for efterforskning, påtale og sanktionering af piratkopiering, uanset hvilke regelsæt om immaterielle rettigheder en krænkelse omfatter.

Det må på den baggrund antages, at hensigten har været, at der skal gælde samme strafniveau for overtrædelse af ophavsretsloven som for overtrædelse af de øvrige immaterialretslove.

5.1.2. Sanktionspåstanden for overtrædelse af straffelovens § 299 b

Særligt grove tilfælde af piratkopiering er sanktioneret i straffelovens § 299 b. Der foreligger kun få tilkendegivelser i lovforarbejderne vedrørende strafniveauet i disse sager.

Straffelovens § 299 b forudsættes ikke udelukkende anvendt, hvor strafferammen i særlovene ikke findes tilstrækkelig. Dette gælder også, selv om den konkrete forskyldte straf fastsættes til væsentligt mindre end 1 år og 6 måneder. Det forudsættes således, at bestemmelsen i straffelovens § 299 b anvendes i tilfælde, hvor forholdet skønnes at være så groft, at samfundets reaktion bør komme til udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for ophavsretsloven.

Udgangspunktet ved særlig grove overtrædelser omfattet af straffelovens § 299 b for fysiske personer er, at der idømmes en fængselsstraf.

Bødeniveauet for juridiske personer for overtrædelse af § 299 b forudsættes efter bemærkningerne til lov nr. 1404 af 27. december 2008 (L 6 af 8. oktober 2008) at ligge over bødeniveauet for forhold omfattet af særlovene.

6. Efter dom

6.1. Afgørelser til Vidensbasen

Det skal overvejes, om afgørelsen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En afgørelse kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser standard straffniveauet eller praksis for rettighedsfrakendelse m.v. inden for et sagsområde, eller hvis afgørelsen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en afgørelse være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Kun endelige afgørelser må indsendes til Vidensbasen.

7. Love og forarbejder

- Lovbekendtgørelse nr. 1144 af 23. oktober 2014 om ophavsret.
- Lovbekendtgørelse nr. 88 af 29. januar 2019 varemærkelov.
- Lovbekendtgørelse nr. 90 af 29. januar 2019 patentlov.
- Lovbekendtgørelse nr. 89 af 29. januar 2019 designlov.
- Lovbekendtgørelse nr. 91 af 29. januar 2019 om brugsmønstre.
- Lovbekendtgørelse nr. 1851 af 20. september 2021 straffeloven.
- Lovbekendtgørelse nr. 1350 af 4. september 2020 om radio- og fjernsynsvirksomhed m.v.
- Lov nr. 1404 af 27. december 2008 om ændring af varemærkeloven, straffeloven, lov om radio- og fjernsynsvirksomhed samt forskellige andre love (lovforslag L 6 af 8. oktober 2008)
- Lov nr. 352 af 19. maj 2004 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet m.v.) (L 55 af 5. november 2003)
- Bekendtgørelse nr. 1073 af 13. september 2017 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer

Rigsadvokaturen, den 1. januar 2022

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten